

חיבורים בעם ובהברה הישראלית

חלקי | סיון ה'תשפ"ב

אני שבאתי לכאן לבנות יודעת שיש לי חלק בחרבן אני שבקשתי לרקם נמצאתי פורמת אני שנשבעת לבחר בחיים קמתי בקר בקר עם רצון עצ למות.	בשדה קוצים בבית. כביתי אש בשבת. הכתמתי בפחם שמלת לבן. אני שבאתי לכאן לבנות יודעת שיש לי חלק בחרבן קצרתי חיים שרציתי להאריה. החלשתי כדלילה. התמכרתי השתכרתי הייתי הוללה. לא העליתי את עזה על ראש שמחותי. בפסגות היטבתי לשכח יורדי גיא ומדבר. אני שבאתי לכאן לבנות יודעת שיש לי חלק בחרבן מעל לבור ולתהום, שרתי - מקום שאחרים הושיטו יד. על מטה נוחה שכבתי ביום ערש עפר. בקצרת הפרות היפה הפכתי את רקב הפרי אל התחתית. אפרתי פני, הלכתי בשומת ענן.	אני שבאתי לכאן לבנות יודעת שיש לי חלק בחרבן זעזעתי אדמה הרחבתי סדקים אלו חיים שיש בהם בושה וכלמה כרם מזנח גפנים צמאות על הגשמים נטשתי מחסורן אני שבאתי לכאן לבנות יודעת שיש לי חלק בחרבן את השמיכה הקצרה מדי תמיד קצרה מדי משכתי אלי מותירה אחרים להתגולל בקרה את האוחזים בשולי הקטנתי כדי לגדל הדפתי כדי לעוף להיכן אני שבאתי לכאן לבנות יודעת שיש לי חלק בחרבן שתקתי על פשע ברחתי מריח סכנה. מסכניה עשוקי זרעתי אש
--	--	--

מִן הַמְּקוֹם שֶׁבּוֹ אָנוּ צוֹדְקִים | יהודה אשתי

מִן הַמְּקוֹם שֶׁבּוֹ אָנוּ צוֹדְקִים
 לֹא יִצְמַחוּ לְעוֹלָם
 פְּרָחִים בְּאֲבִיב.
 הַמְּקוֹם שֶׁבּוֹ אָנוּ צוֹדְקִים
 הוּא רְמוּס וְקִשָּׁה
 כְּמוֹ חֶצֶר.
 אֲבָל סְפָקוֹת וְאַהֲבוֹת עוֹשִׂים
 אֶת הָעוֹלָם לְתַחוּם
 כְּמוֹ חֶפְרָפֶרֶת, כְּמוֹ חֲרִישׁ.
 וְלִחְיִשָּׁה תִשְׁמַע בְּמִקוֹם
 שֶׁבּוֹ הִיא הַבַּיִת
 אֲשֶׁר נִחְרַב.

יחד שבטי ישראל | ספרי זכריה בראש ואלף הירבה

יחד שבטי ישראל, כשהם עשויים אגודה אחת ולא כשהם עשויים אגודות אגודות, וכן הוא אומר (עמוס 10) הבונה בשמים מעלותיו ואגודתו על ארץ יסדה. רבי שמעון בן יוחי אומר משל לאחד שהביא שתי ספינות וקשרם בהוגנים ובעשתות והעמידן בלב הים ובנה עליהם פלטרין (ארמון) כל זמן שהספינות קשורות זו בזו פלטרין קיימים פרשו ספינות אין פלטרין קיימים כך ישראל כשעושים רצונו של מקום בונה עליותיו בשמים וכשאין עושים רצונו כביכול אגודתו על ארץ יסדה.

האנושות דומה לזר פרחים | הרב יהודה אליון אשכנזי (מניטו)

האנושות דומה לזר פרחים. לכל פרח בזר יש תפקיד משלו ואם אותו סוג פרח חסר, הזר אינו שלם. הזר של פרויקט המלכויות הוא אוניפורמי. יש בו מקום רק לסוג פרח אחד. הזר של פרויקט המשיחיות של ישראל הוא רב-גווני, מורכב משבעים פרחים מסוגים שונים ויחד הוא מבחינת זר אמתית. תפקידו של ישראל הוא להיות הגורם המאחד, המחזיק את הזר כזר.

עיקר לאהוב איש את רעהו בכל דבר | ישרה זכאי, יהונתן אייבשיץ

ועיקר לאהוב איש את רעהו בכל דבר, ובעוונות הרבים ע"י שנאה באים כמה עוונות, כי אין מוכיח לרעהו, ויתן שמחה בלבו בראותו חבירו עובר עבירה שמח בחלקו, כי הוא אינו עובר, ובזה יש שטות גדולה משני טעמים, א' כאשר אמרתי פעם בפעם, כי כל ישראל איש אחד וגוף אחד, וא"כ היתכן שישמח אבר אחד על חבירו אני צדיק ואתה רשע, א"כ מה יועיל אם אני אין מגלח זקני בתער וחברי מגלח, הרי אני חצי מגולח וחצי אינו מגולח, וכן הכל

לא תקוים "מלחמת תרבות" | נא אשתי

הִיָּה לֹא תִהְיֶה וְקוּם לֹא תִקוּם
 "מִלְחַמַּת תְּרַבּוּת" כְּגִזְרָה.
 אִין עָרוּךְ וְאִין חֶקֶר לְחֶפֶשׁ-מִצְפּוֹן...
 אָךְ לֹא חוֹפֵשׁ יִתֵּן לוֹ הַבְּעֵר הַבְּעֵרָה
 לֹא יִתֵּן שֶׁהַכְּנָסֶת, בְּשָׁנוֹת הַתְּקוּמָה,
 תַּחֲזוּקֶךָ לְפִי רוֹב מִצְבִּיעִים
 חֶקֶךָ וְחֶקֶךָ שִׁיִּהְיוּ לֹא חֲשׂוֹק לְאֶמֶת
 כִּי פְטִישׁ שִׁיכְנֶה בְּקִיעִים
 חֲרָף כָּל הַכְּרָזוֹת כִּי הִנֵּה "זֶה הַקֶּשׁ
 הַשׁוֹבֵר אֶת גְּבֻנוֹ... עַד אָנָּה נִישָׁן?"
 לֹא יִתֵּן כִּי יִשְׁכַּח הַיְהוּדִי הַחֲדָשׁ
 אֶת חוּבוֹ לַיהוּדִי "הַיִּשָּׁן"...
 אָךְ גַּם זֹאת: לֹא כְּדָאִי לְמַדִּינָה, לֹא כְּדָאִי
 לְבִקֻּשׁ הַכְּרָעָה וְיֵהִי-מָה
 עִם כּוֹחוֹת שֶׁהָרָאוּ כְּשֶׁר רַב לְמַדִּי
 וּבְלוּ מִמְּלָכוֹת מְלַמְדוֹת מְלַחֲמָה...
 כָּל עוֹד עֵת: אֵל יִהְיוּ הַשְּׂבִיבִים לְלִהְבִים
 פֶּן תִּפְרָץ הַבְּעֵרָה. לְדִידִי,
 יֵשׁ וְיֵשׁ לוֹ לְעַם הַיְהוּדִי קֵהֶל-אוֹיְבִים
 מְסַכָּן מִן הָעַם הַיְהוּדִי

וי לנפלגים | אגריהם זכריה

נִטְרָפָה וְנִסְתַּלְקָה בִּינַת הַלֵּב
 וְיָד מְסַכְסְכָה קָרְעִים תְּרַחֲיֵב.
 הַכֶּסֶל הַקָּהָה הוֹחֵד וְנִשְׁתַּלַּף,
 אִישׁ וְאִישׁ פֶּה יִנְקֵר עֵינֵי אָחִיו.
 וַיִּלְנַפְלְגֵי הָעַם! מִבַּיִת וּמִקְרָב
 אִיבַת-הַשָּׂוֵא וּמִדְּחַפָּה לְרִיב.
 וְאֵת רַבִּים מְדִיחַ וְשׂוֹטֵן בְּלִי-הֶרֶף
 עַל מִזְבְּחוֹ הַמְּלַהֵט יִקְרִיב.
 וְלוֹ נְבִיא קוֹצֵף יוֹפֵעַ בְּיוֹם נִמְקָה,
 פָּנֵי מִי יִתְפַּרְפוּרוּ בְּרִכְיַת רֹאשׁ.
 אִיָּה הֵלֵךְ יְבוֹשׁ כְּאֵן וְיִטְהַר,
 אֶל דְּרָף יִשְׁרִים יִדְרֵשׁ.

להרבות שלום בעולם | אביב אהרן

הסיבה הגדולה, המונעת הכעס והשנאה והקנאה, הוא כשיסכים האדם בלבו, לקיים מצווה זו של 'ואהבת לרעך כמוך'. אשר בזה - לא יבזה את חברו, ולא יחרפהו, כמו שאין רוצה על עצמו, שיבזוהו שום אדם. וסיבה גדולה, המביאה לאדם לידי ענוה, היא אהבת חברים, והרחקת המחלוקת ורדיפת השלום, כי עיקר הקטטות הנופלות בין בני האדם היא בסיבת כי שפוט ישפוט האדם משפט אחד לעצמו - ואינו רואה חובה לעצמו, ומשפט אחר לזולתו שלא בפניו, בלי שום טעם ואמתלה. 'סוף דבר הכל נשמע' - להרבות שלום בעולם, ועל שם כך נקראים בניו למקום זהו שכתוב - 'ורב שלום בניך'.

מסע המחנות | הייב אביב אהרן

דומה לנו שהננו מחולקים לשני מחנות. תמיד רגילים לצלצל אצלנו בשני השמות המהוים את הקהל שלנו בכלל, והם "חרדים" ו"חפשים". שמות חדשים אשר מאז לא היו רגילים להיות מתבטאים אצלנו כלל. ידענו שאין בני האדם שוים במדרגותיהם, ביחוד במה שנוגע לתוכנם הרוחני, שהוא יסוד החיים, אבל שיהיה שם מוגבל ומיוחד לכך המתאר סיעות ומפלגות, מזה לא ידענו. וכדומה שבזה ודאי יש לנו לומר שהימים הראשונים היו טובים מאלה, והלואי שנוכל להשכיח מאתנו, בכלל, את אלה שני השמות העומדים לנו לשטן על דרך החיים האיתנים והטהורים הראויים להיות שבים אלינו באור ד' אשר יאיר לנו.

ההבלטה של שני השמות הללו וההסכמה הדמיונית המקשרת את האישים הפרטיים שכל אחד מהם יתאמר לומר: אני הנני ממחנה זה, השני אומר גם הוא: אני הנני ממחנה זה, וכל אחד ואחד הוא מרוצה מעמדתו, הרי הוא סותם את הדרך של התיקון ושל ההשתלמות משני הצדדים. "החרד", כלומר מי שהוא חושב את עצמו שהוא שייך למחנה זה שקוראים לו "חרדים", הרי הוא מביט הבטה מלמעלה למטה אל המחנה השני "חפשים". ובמה שנוגע למחשבות של תיקון, של חיפוש מעשים ושל תשובה הלא מיד הוא שולח סקירת עין אל המחנה השני העומד לפניו בכל מערומיו מתורה ומצוות והוא חושב בדעתו, שהתשובה במלוא מובנה הלא שם היא דרושה, אליהם הדברים מכוונים, להם ולא לו. ו"חפשי", כלומר, מי שהוא עומד בזה המחנה שהוא מתאמר בשמו המודרני הזה, הרי הוא בודאי חושב, שכל הרעיון של תשובה הרי הוא נוסח "חרדי" שאינו שייך לו כלל. ונמצא, שמכאן ומכאן הננו עומדים קרחים, ומוצא לרפואת מכאובינו הנפשיים מאין יבוא?

זהו העיכוב האחד. ועוד עיכוב שני, מה שהוא איננו קל מן הראשון, כמו קיר ברזל עומד לפנינו בין מחנה למחנה, וההארה הכללית ממקור האחדות האלקית הקדושה המוכרחת להיות שורה על ישראל הגוי כולו, הרי היא כמו מתעלמת מעינינו, והננו ממששים כעורים באפילה.

אין לנו עצה אחרת, אמנם, כי אם להסיר את שמות הבעלים הללו מעל מחנותינו. באמת, לא שני מחנות כי אם שלשה מחנות הננו מונים מאז. מסורת ישנה היא ש"צבור" הוא כולל במובנו כפי הנוטריקון שלו "צדיקים בינונים ורשעים", אבל זהו דוקא תיאור אישי, ועל כל אדם בפרט למדנו ש"אפילו כל העולם כולו אומרים עליך צדיק אתה, היה בעיניך כרשע". וטוב מאד לאדם שיהיה שקוע לחשב חשבון עצמו, ולחטט במומיו הנפשיים ולהביט בעין יפה על אחרים שיוכל באמת להיות שיש במצפונם גם אוצר טוב הסמוי מן העין.

והננו צריכים להחליט, כי כוח כמוס של הצעדה לטובה ישנו בכל המחנות ובכל אישי האומה, וביחוד בכל אלה שהערך הכללי של ישראל ותקוותו יקרים להם באיזו מדה שהיא.

נתודע איש אל אחיו בשם ישראל הכללי, לא בשם מפלגתי ומחנתי. נדע, שיש לנו בכל מחנה הרבה מה לתקן והרבה מה לקבל מהאור והטוב זה מזה, ואז תופיע עלינו האורה העליונה הכללית אשר בה נושע תשועת עולמים, ותתקיים בנו התפילה המוקדשת קודש קדשים, שהננו עתידים להביעה בכל כך המית נפש "ויעשו כולם אגודה אחת לעשות רצונך בלבב שלם"

(מתוך תפילת ראש השנה ויום הכיפורים).

את אחי אנכי מבקש | הייב אביב אהרן

את אחי ואת אחיותיי, בכל חלקי עמנו, שבכל המפלגות ובכל הארגונים, הידועים ושאינם ידועים, הנגלים והנסתרים, ושאינם במפלגות ושאינם בארגונים - את כולם אני מבקש ומפיל תחנונים לפניכם. חוסו נא על נפשתיכם ועל נפש עמנו כולו. אל נא יתעלם מאתנו אף לשעה חומר האחריות, לעומת גודל החורבן וגודל הבניין של פרק זמן נורא ונשגב זה, ואל נגיע לידי חילול השם חלילה.

אל נא יחליט כל אחד מאתנו, כל מפלגה וארגון וחלק, אשר כולם הלא את טובת עמנו ותקוות ארצנו דורשים, כי רק איתנו כל האמת וכל הצדק. אל יחפוץ ואל ידמה, במצבנו האיום הזה, להטיל את דעתו בכפיית ידיים על חברו; אל ישכח, מתוך ההתרגשות של האידיאליות הקדושה, כי הדעה לא תוטל ולא תתקיים בזה אלא תעורב ותרפה ותימוג. אל נא נעכיר את החופש הציבורי שלנו בדעות ובמחשבות, בשאיפות ובתכניות, בבירוריהן ובטיפוליהן, על ידי העברת גבולות השימוש בכוח הידיים והשרשת השנאה והבוז שבלב. נזכור, כי "המגביה ידו על חברו נקרא רשע" (סנהדרין נח א), וכי היחס השלילי מתכפל בהדדיותו לאין מעצור בין אדם לאדם ובין אח לאח. נצמצם את חילוקי דעותינו הציבוריות בויכוח הדיבור והכתב ובהגשמתן הישרה, ואל נדלדלן בגסות האגרוף ובארסה של השליליות. נזכור את כוונת הצדק והאידיאליות שבכל אחד מאתנו, ונמצא את הדרך הנכונה והמתאימה לסידור היחסים שבינינו ולתיכון מגמותינו המעשיות. "אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכם, ואיש את רעת רעהו אל תחשבו בלבבכם"

(זכריה ח).

כפי הסתייגותנו מכפיית הידיים ומטיפוח הניגוד, כפי העדפתנו את המאחד והמשתף אותנו,

שהוא מכריע ומרובה על המפריד והמפזר אותנו, כפי שימת לבנו וכיווננו מתוך כך את נתיבות פעולתנו הציבוריות, תרבה האפשרות של ההבנה ההדדית ושיתוף השפה בינינו, יגדל שלום בונינו, תגדל הצלחת בנינו ותפארת שמנו.

השלום האמיתי | היב אריהם יצחק היבן 1917

יש טועים שחושבים, שהשלום העולמי לא יבנה כי-אם ע"י צביון אחד בדיעות ותכונות, וא"כ כשרואים ת"ח חוקרים בחכמה ודעת תורה, וע"י המחקר מתרבים הצדדים והשיטות, חושבים שבזה הם גורמים למחלוקת והפך השלום. ובאמת אינו כן, כי השלום האמיתי אי אפשר שיבוא לעולם כי-אם דוקא ע"י הערך של רבוי השלום. הרבוי של השלום הוא, שיתראו כל הצדדים וכל השיטות, ויתבררו איך כולם יש להם מקום, כל אחד לפי ערכו, מקומו וענינו. ואדרבא גם הענינים הנראים כמיותרים או כסותרים, יראו כשמתגלה אמתת החכמה לכל צדדיה, שרק ע"י קיבוץ כל החלקים וכל הפרטים, וכל הדעות הנראות שונות, וכל המקצעות החלוקים, דוקא על ידם יראה אור האמת והצדק, ודעת ד' יראתו ואהבתו, ואור תורת אמת. על-כן תלמידי חכמים מרבים שלום, כי במה שהם מרחיבים ומבארים ומילדים דברי חכמה חדשים, בפנים מפנים שונים, שיש בהם רבוי וחילוק ענינים, בזה הם מרבים שלום, שנאמר וכל בניך למודי ד'. כי כולם יכירו שכולם גם ההפכים בדרכיהם ושיטותיהם כפי הנראה, המה כולם למודי ד', ובכל אחת מהנה יש צד שתתגלה על ידו ידיעת ד' ואור אמתו.

שיר מרובע | היב אריהם יצחק היבן 1917

יש שהוא שר שירת נפשו, ובנפשו הוא מוצא את הכל, את מלא הסיפוק הרוחני במילואו. ויש שהוא שר שירת האומה, יוצא הוא מתוך המעגל של נפשו הפרטית, שאינו מוצא אותה מרוחבת כראוי, ולא מיושבת ישוב אידיאלי, שואף למרומי עז, והוא מתדבק באהבה עדינה עם כללותה של כנסת ישראל, ועמה הוא שר את שירה מצר בצרותיה, ומשתעשע בתקותיה, הוגה דעות עליונות וטהורות על עברה ועל עתידה, וחוקר באהבה ובחכמת לב את תוכן רוחה הפנימי.

ויש אשר עודד תתרחב נפשו עד שיוצא ומתפשט מעל גבול ישראל, לשיר את שירת האדם, רוחו הולך ומתרחב בגאון כללות האדם והוד צלמו, שואף אל תעודתו הכללית ומצפה להשתלמותו העליונה, וממקור חיים זה הוא שואב את כללות הגיונותיו ומחקריו, שאיפותיו וחזיונותיו.

ויש אשר עוד מזה למעלה ברוחב יתנשא עד שמתאחד עם כל היקום כולו, עם כל הבריות, ועם כל העולמים, ועם כולם אומר שירה, זה הוא העוסק בפרק שירה בכל יום שמובטח לו שהוא בן עולם הבא.

ויש אשר עולה עם כל השירים הללו ביחד באגודה אחת, וכולם נותנים את קולותיהם, כולם יחד מנעימים את זמריהם, וזה לתוך זה נותן לשד וחיים, קול ששון וקול שמחה, קול צהלה וקול רנה, קול חדוה וקול קדושה. שירת הנפש, שירת האומה, שירת האדם, שירת העולם, כולן יחד מתמזגות בקרבו בכל עת ובכל שעה.

והתמימות הזאת במילואה עולה היא להיות שירת קודש, שירת אל, שירת ישראל, בעוצם עזה ותפארתה, בעוצם אמתה וגדלה, ישראל שיר אל, שיר פשוט, שיר כפול, שיר משולש, שיר מרובע. שיר השירים אשר לשלמה, למלך שהשלום שלו.

על תפיסת אחדות ההפכים של הראי"ה | היב אריהם יצחק היבן 1917

[לפי תורת אחדות ההפכים החב"דית, שהיא בעצם תורת הבריאה] הא-לוהות הקודמת למציאות היא אחדות פשוטה. אין בה הבדלה בין מהויות שונות, ולא ניתן להבחין בניגודים. אבל, כך מלמדים אותנו בחב"ד, זו אינה אחדות שלמה. האחדות מתגלה בשלמותה רק כאשר מופיעים ניגודים, יסודות סותרים, ומתברר כי באמת הם מאוחדים, וכי הסתירה היא למראית עין בלבד. במילים אחרות, האחדות הא-לוהית היא במובן מה פוטנציאלית בלבד, עד שמתגלה המציאות כולה על סתירותיה; כוחה של האחדות הא-לוהית (יסוד האין - כתר לפי רש"י) הוא בהיותה קושרת ומחברת את כל הניגודים. הפרדוכס הזה הוא מהות היחס בין העולם הנגלה לנו, שהוא עולם של ניגודים, לבין העולם מבחינתו, שהוא אחד לגמרי. לפני הופעתם של הפכים אין לאחדות משמעות אמיתית, לכן דווקא הצמצום הא-לוהי, המאפשר התגלות של יסודות מובחנים, פרטיקולריים, הוא באופן פרדוכסלי גם זה שמאפשר את גילוי האחדות השלמה בסופו של דבר [...].

ההשלכה של הבנה זו לעולם הרעיונות חשובה ביותר. לפי דגם זה, הדעות הסותרות המופיעות בעולם מקבילות לעולם התופעות: הן השתקפות קוטבית של מהות פנימית חיה, שהקפאתה בצורת אידאולוגיות קבועות יוצרת ניגודים. האינדיבידואליות והקולקטיביות כשתי תורות ערך יוכלו להוות אילוסטרציה טובה לדברינו. לפי שיטה אחת - היחיד הוא התכלית; לפי השנייה - הכלל. אלו שתי עמדות מנוגדות. לפי דברי הרב, עלינו לראותן כקטבים המונעים על ידי רצון אנושי חי של הטבת חיי האדם ואושרו, והמתח בין הפעולה למען הכלל והפעולה למען היחיד הוא הכוח המניע את הפעילות האנושית בכלל. האישיות האנושית, טוען הרב, בנויה תמיד מיסוד אינדיבידואלי ומיסוד חברתי-לאומי. כל אידאולוגיה היא קיטוע של צד אחד אמיתי של וקטור הכוחות הזה, קיטוע הקולט יסוד מהותי, אך לא-שלם, באופי האנושי, ומנסח אותו כאידאולוגיה [...].

בשתי המפלגות אנשים ישרים ואוהבי-עמם באמת, שאינם פונים כלל ערף להעבר, כמו שישנם אנשים כאלה גם בין המתנגדים לעקר התנועה הציונית בכללה. סימן רע הוא למפלגה אם היא חושבת שרק עמה הוא מקור חיים, של כל החכמה וכל היושר, וכל זולתה הכל הבל ורעות רוח

כלומר: הבעיה נעוצה בכך שבעלי הדעות ומנהיגי התנועות אינם מבינים שהם מייצגים קוטב אחד - אמנם אמתי, אך חלקי בלבד - של האמת, ושדווקא בקיומה של העמדה השוללת וההפכית נוצרת דינמיקה של התפתחות וחיים. כשם שהים מוכר לנו הכרה מלאה (לפי משלו של הרב) רק כשאנו מחברים את הידע הנתון לנו מהתבוננות מאופקים שונים לתמונה שלמה, כך נוכל לקבל הבנה מלאה על האדם, על מהות החברה, על העולם או על כל עניין אחר רק אם נמצא את הדרך לשיטה מאחדת, שתכיל את האמתות המקוטעות והסותרות מתוך מיקומה של כל עמדה בפרספקטיבה הראויה לה.

הלכות דעות ומלחמת דעות | אהרון שוורץ

[...] זוהי אחת הטעויות היסודיות של המחשבה האנושית, שאין בני אדם, ואפילו הוגי דעות, נותנים לב לעמוד עליהן. דעה על חזיונות החיים והעולם מבחינת יחסו הנפשי של האדם אל החיים והעולם [...]. מודדים באותה המידה, שמודדים ידיעה של חזיונות החיים והעולם, הנקנה על ידי ההכרה.

כשם שהאמת שבידיעה נמדדת במידת האובייקטיביות של הידיעה [...]. כך חושבים, צריכה גם דעה, בשביל שתהיה אמת, להיות אובייקטיבית בהחלט. ומכיוון שעיקר ענינה של הדעה אינם חזיונות גלויים, ואין אפוא מצד זה מידה למדוד בה את אובייקטיביותה, מודדים אותה [...] במידת היות הדעה ראויה להיות דעה כללית.

זאת אומרת, כשם שהידיעה, בהיותה אובייקטיבית, היא כללית, שווה לכל הכרה חיה ובריאה, כך, חושבים, צריכה גם דעה [...] בשביל שתהיה אמת, להיות כללית בהחלט, שווה לכל נפש חיה, מושגה השגה שווה לכל מחשבה חיה ובריאה. [...] ואם אנחנו רואים דעות שונות על עניין אחד, הרי זה אומר, כי רק אחת מהן נכונה, כלומר אמת אובייקטיבית, וכל השאר מוטעות, אם לא שכולן מוטעות.

זה האתגר שעומד לפתחנו כעם כיום...

הסכנה האורבת לנו היא שבזמן קיבוץ הגלויות, ירצה שבט אחד לכפות על שאר השבטים את האידאל שלו, את דרכי ההתנהגות שלו כדי להגיע לאחדות העם. דרך זו היא כמובן דרך פסולה. הייחודיות של ישראל היא בהגדרה הזו: אנחנו "קהל עמים" (בראשית כח, ג). אונקלוס מתרגם ביטוי זה: "ותהי לכנסת שבטין". לכל שבט הייחודיות שלו, הדרך שלו להיות ישראל...

[...] אולם מידת חשבון החיים והעולם או מידת הדעה הכללית, ובכלל זה כל דעה חלקית, בתור אחד הפרטים, הגלויים או הנסתרים, שבחשבון זה, היא לגמרי לא כך. מידת האמת שבחשבון החיים והעולם היא דוקא סובייקטיביותו של חשבון זה, ודוקא בזה כוחו החיוני וערכו האנושי הכללי [...] כי מה היא הדעה, אם לא בבואתם המיוחדת של החיים, האנושיים והקוסמיים כאחד, כפי שהם משתקפים בנפשו המיוחדת של בעל הדעה?

ההכרה תופסת את החיים והעולם מצד גילויי ההווה, בצורת חזיונות גלויים [...] הסובייקט בעל ההכרה הוא אחד הפרטים. אולם יש עוד תפיסה אחרת - תפיסת החיים. כוח החיים (או באיזה שם שנקרא

לכלליות הכוחות הגופניים עם הנפשיים) תופס את החיים וההווה מבפנים ומצד פנימיותם בלי אמצעי, תופס אותם בכלליותם, שהסובייקט הוא החי אותם בכל שלימותם, כאילו הוא כביכול האני של כל החיים והעולם או כאילו הוא אחד מאופני החיים וההווה, שהאני העולמי, אם יש לאמור כן, חי והווה בהם, זה - חשבון החיים והעולם, זו - הדעה.

[...] טבעה זה המבואר של הדעה מחייב לכאורה, כי שני בעלי דעה, יותר שהם עצמיים, יותר רחוקים הם אמנם זה מזה בדעות, אבל באותה המידה יותר קרובים זה לזה ברוח, בנפש, יותר קרובים להבנה הדדית, לכבוד ולחיבה הדדיים, הן שניהם משקיפים על דבר אחד, חיים דבר אחד, אותם החיים האנושיים והקוסמיים, רק מצדדים שונים, ומשלימים זה את זה, במסרם איש לרעהו מה שכל אחד רואה וחי מצדו, שניהם שואפים לנקודה אחת, לנקודת הגובה של אותם החיים ובמידה שהם עולים, הם בהכרח מתקרבים איש לרעהו [...].

האין בכל זה, המשותף לשתי הנפשות כאחת, בכדי לקרבן זו לזו ולהדביקן זו בזו? האין זה אומר, כי הדעות הנבדלות, בדומה לענפים ולגזעים נפרדים בגלוי, יש להן שורש אחד נעלם בתוך הנפש להבנה הדדית? יותר מזה, הן כל בעל דעה מביא, כאמור, את חברו בעל הדעה המתנגדת, ובמידה שהיא מתנגדת, ליצירה שאינה פוסקת, מביא לא בתורת נדבה, כי אם בצורת הפראה הדדית, במובן ידוע, בצורת יצירה משותפת, - היש לך דבר יותר מרומם את הנפש ומתוך כך מקרב ומחבב מיצירה? היש מקור יותר עשיר לאהבה הדדית מהפראה הדדית, מיצירה משותפת?

כך לכאורה מחייב עצם טבעה של הדעה, ומה אנחנו רואים במציאות? במציאות אנחנו רואים את ההפך ממש מזה. [...].

כלל ישראל הוא אכן גוי אחד | הרב יהודה אהרון אלקבץ (מניטו)

...עלינו להבין שכלל ישראל הוא אכן גוי אחד, הוא אכן כלל אחד אולם כלל זה מורכב מעמים שונים - הם השבטים. אפשר לציין כיום את האנלוגיה של הקהילות... במהלך הגלות הייתה כל קהילה צורה מסוימת להיות ישראל ומבחינה תאורטית לפחות הייתה כל קהילה יכולה להיות לבדה ישראל. במובן זה כלל ישראל הוא מיקרוקוסמוס של האנושות כולה. הוא מורכב מהשבטים והוא צריך להיות אחד. הווה אומר שיש בו, בעצם הריבוי שבו, ממד אוניברסלי, צורות שונות להיות אדם, צורות שונות להיות ישראל. האתגר שלו הוא האחדות. איך להיות אחד בלי להעלים את השונות? איך להיות אחד באמת?

תשובת התורה ברורה. זה אפשרי רק בארץ... רק בארץ אפשר להיות גוי אחד. בחוץ לארץ אנחנו קהילות, רק קהילות. הצורך באחדות מופיע כאשר אנחנו בארץ, משום שבחוץ לארץ כל קהילה עומדת בפני עצמה. היא פרצוף מסוים של ישראל. הטעות היא לחשוב שהיא כל ישראל, שיש רק פרצוף אחד בישראל. קהילה אינה כלל ישראל, אף פעם, גם לא בארץ.

הקושי שלנו הוא שחזרנו לארץ כקהילות. לכן אין כעת אחדות אמיתית. כלל ישראל עדיין אינו מתגלה במלוא תוקפו, במלוא עוצמתו. הוא בבנייה... מה שעתיד להפוך אותנו, בני ישראל

לכלל הוא ארץ ישראל. "אתה אחד ושמן אחד ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ"... יהודי בחוץ לארץ אינו יכול לתפוס באמת את המושג הזה "כלל ישראל"... הוא חי במציאות פלורליסטית. הוא שייך לשיטה מסוימת, לזרם מסוים, לארגון מסוים, לבית כנסת מסוים וכו'... בארץ צריך להיות רק "זרם" אחד - הזרם של כלל ישראל..

האם מבינים זאת היום? איני חושב. יש הרואים בפלורליזם חזות הכול. זו טעות. אסור לקדש בשום צורה את הפלורליזם. צריך לנוע מעבר לו. צריך לחזור להיות עברי. צריך להיות ישראל. יש המדברים על האחדות, על הצורך באחדות, אולם הם עושים את ההפך ביומיום. כל אחד מקים זרם משלו. לכל אחד שיטה משלו. האסון הגדול מתרחש במערכת החינוך. יש זרם לכל שיטה או תת-שיטה. ילד לומד שנים בלי לפגוש את כלל ישראל. הוא רק פוגש את "אנשי שלומנו" של הוריו. השתתפתי שנים בוועדות של משרד החינוך... אמרתי להם? די עם הזרמים האלה. עלינו לחפש דרך, לסלול אותה: איך ילדי ישראל יכולים לשבת יחד, תוך כיבוד השוני ביניהם?

